

Om komplikasjoner ved behandling

Olafr Steinum

2017

Hva er en komplikasjon?

- Komplikasjon til en sykdom eller skade
- Komplikasjoner til behandling eller pleie
  - uten ulykke eller feiltagelse
  - ved ulykke eller feiltagelse ved/under behandlingen
  - ved problem eller ulykke med utrustning/materiell
- Tilsiktet (med hensikt) og uungåelig skade ved behandling
- Senfølger etter sykdom, skade eller behandling

Hva er en komplikasjon til sykdom eller skade

- **Komplikasjon til en sykdom:**
  - Øyekomplikasjoner hos en pas med Diabetes mellitus type 2
  - Lungeabscess ved stafylokokkpneumoni
  - Tarmperforasjon og generell peritonitt ved blindtarmsbetennelse
- **Komplikasjon til en skade:**
  - Fraktur av ryggvirvel ved trafikkulykke. Frakturen kompliseras med nerveskade som gir lammelse i bena
  - Hodetraume med hjerneskade som kompliseres av en hydrocefalus
  - Alvorlig blødningsanemi som kompliseras med et akutt hjerteinfarkt

Hva er en komplikasjon til behandling?

- **Komplikasjon til behandling eller pleie**
  - **uten** ulykke eller feiltagelse
    - Bivirkninger av legemiddel
    - Infeksjoner etter operasjoner og andre behandlinger
    - Ruptur av operasjonssår
  - **ved** ulykke eller feiltagelse ved/under behandlingen
    - Punksjon av galleblære ved leverbiopsi
    - Skade på aorta ved hysterektomi
  - ved problem eller ulykke **med utrustning/materiell**
    - Strømvbrudd
    - Utrustningen gikk istykker

Problem som ikke kalles komplikasjon

- **Tilsiktet (med hensikt) og uungåelig skade ved behandling** – kalles ikke komplikasjon
  - Nerveskade ved operasjon av cerebral svulst
  - Tap av ekstremitet ved amputasjon pga gangren
  - Tap av brystet ved profylaktisk mastektomi
- **Senfølger etter** sykdom, skade eller behandling
  - 'Sekvele', bestående mén, resttillstand

Begreper som brukes om hverandre i klassifikasjonen

- komplikasjoner **til** kirurgisk og medisinsk behandling.
- forstyrrelser **etter** kirurgiske og medisinske prosedyrer
- forstyrrelser **etter** medisinske prosedyrer
- forstyrrelser **som følge** av prosedyrer

Koding av komplikasjoner

Hvor finner vi kodene?

2

T80-T88 inneholder **visse komplikasjoner** til kirurgisk og medisinsk behandling, ”**ikke klassifisert annet sted**”.

1

Visse spesifikke komplikasjoner ”**som klassifiseres annet sted**” kan man finne i slutten av organkapitlene.

1

Vi kan dele komplikasjoner til undersøkelser og behandling i to typer, som hver kodes litt forskjellig.

Komplikasjoner som har direkte sammenheng med undersøkelse eller behandling og som ikke ville ha oppstått ellers

Eksempler på dette er sårinfeksjoner, blødninger under eller etter prosedyrer, hormonmangel etter fjerning av hormonproduserende vev, adheranser etter kirurgiske inngrep, mekaniske komplikasjoner til proteser eller implantater osv.

For slike tilstander skal man som første kode for tilstanden velge en kode der det fremgår av kodeteksten at det dreier seg om en komplikasjon. Listen under inneholder de fleste slike koder, men er ikke nødvendigvis helt komplett:

Koding av komplikasjoner

Hvor finner vi kodene?

Spesifiserte komplikasjoner klassifisert annet sted, som f eks:

cerebrospinalvæskelekkasje ved lumbalpunksjon ([G97.0](#))
forstyrrelser i væske- og elektrolyttbalanse ([E86](#)-E87)
funksjonelle forstyrrelser etter hjertekirurgi ([I97.0](#)-I97.1)
funksjonssvikt i kolostomi ([K91.4](#))
lymfødem etter mastektomi ([I97.2](#))
postlaminektomisyndrom IKAS([M96.1](#))
postoperativt «blind loop»-syndrom ([K91.2](#))
syndromer etter kirurgi på magesekk ([K91.1](#))

- E89.- Endokrine og metabolske forstyrrelser etter kirurgiske og medisinske prosedyrer, **ikke klassifisert annet sted**
- G97.- Lidelser i nervesystemet etter kirurgiske og medisinske prosedyrer, **ikke klassifisert annet sted**
- H59.- Forstyrrelser i øyet og øyets omgivelser etter kirurgiske og medisinske prosedyrer, **ikke klassifisert annet sted**
- H95.- Lidelser i øre (auris) og ørebensknute (processus mastoideus) etter kirurgiske og medisinske prosedyrer, **ikke klassifisert annet sted**
- I97.- Forstyrrelser i sirkulasjonssystemet etter kirurgiske og medisinske prosedyrer, **ikke klassifisert annet sted**
- J95.- Åndedrettsforstyrrelser etter medisinske prosedyrer, **ikke klassifisert annet sted**
- K91.- Andre forstyrrelser i fordøyelsessystemet som følge av prosedyrer, **ikke klassifisert annet sted**
- M96.- Lidelse i muskel-skjelettsystemet etter kirurgiske og medisinske prosedyrer, **ikke klassifisert annet sted**
- N99.- Forstyrrelser i urinveier og kjønnsorganer etter kirurgiske og medisinske prosedyrer, **ikke klassifisert annet sted**

J95 Åndedrettsforstyrrelser etter medisinske prosedyrer, ikke klassifisert annet sted

Ekskl: emfysem (subkutant) som følge av inngrep ([T81.8](#))
pulmonale tilstander som skyldes stråling ([J70.0](#)-[J70.1](#))

J95.0 Funksjonsfeil ved trakeostomi

Blødning fra trakeostoma

Infeksjon ved trakeostoma

Obstruksjon i trakeostomi

Trakeoøsofageal fistel etter trakeostomi

J95.1 Akutt lungeinsuffisiens etter torakal kirurgi

J95.2 Akutt lungeinsuffisiens etter ikke-torakal kirurgi

J95.3 Kronisk lungeinsuffisiens etter kirurgi

J95.4 Mendelsons syndrom

Inkl: Kjemisk pneumonitt som følge av aspirasjon ved anestesi

Ekskl: som komplikasjon ved/i:

- barseltid ([O89.0](#))
- fødsel og forløsning ([O74.0](#))
- svangerskap ([O29.0](#))

J95.5 Subglottisk stenose etter medisinske prosedyrer

J95.8 Andre spesifiserte åndedrettsforstyrrelser etter medisinske prosedyrer

J95.9 Uspesifisert åndedrettsforstyrrelse etter medisinske prosedyrer

Koding av komplikasjoner

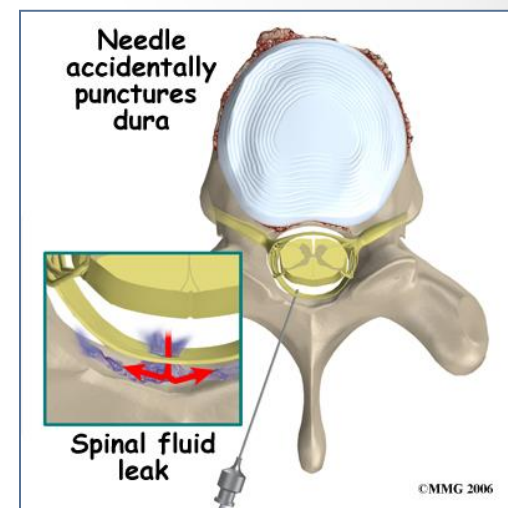
Spesifikke komplikasjonskoder kan finnes bakerst i organkapitlene

Kan kodes med én kode!

Eksempel:

Lekkasje av cerebrospinalvæske
etter spinalpunksjon **G97.0**

Lymfødem etter mastektomi **I97.2**

Koding av komplikasjoner

Spesifikke komplikasjonskoder kan finnes bakerst i organkapitlene

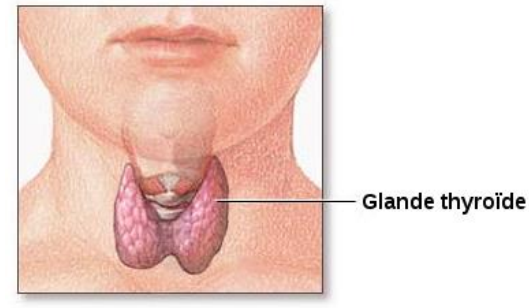
Kan kodes med to koder.

Hypothyreose etter kirurgisk inngrep.

E89.0 + Y83.6

Hypothyreose etter radiojodbehandling.

E89.0 + Y84.2

E89.0 Hypothyreose etter kirurgiske og medisinske prosedyrer
Hypothyreose etter bestråling
Postoperativ hypothyreose

2

Finner man ingen dekkende kode blant disse brukes i stedet den mest spesifikke man kan finne blant kategoriene **Komplikasjoner til kirurgisk og medisinsk behandling, ikke klassifisert annet sted (T80-T88)**.

Denne kategoriblokken inneholder bl.a. koder for komplikasjoner som blødning, sjokk, utilsiktet punksjon eller laserasjon, sårruptur, infeksjon og komplikasjoner ved proteser, implantater og transplantater.

En del av de spesifikke komplikasjonskodene som er nevnt over, som skal stå som første kode, er upresise og gir dårlig informasjon om hva komplikasjonen egentlig bestod i. Dersom man kan presisere komplikasjonen bedre ved å bruke de koder man vanligvis ville brukt, skal disse brukes som tilleggskoder.

Helt til slutt skal det legges til en årsakskode fra kapittel XX for å angi type hendelse som forårsaket komplikasjonen. Eksempelvis skal cystitt med E.coli som komplikasjon til blærekateterisering kodes slik:

- T83.5 Infeksjon og betennelsesreaksjon som skyldes protese, implantat og transplantat i urinveier**
- N30.0 Akutt cystitt**
- B96.2 Escherichia coli [E. coli] som årsak til sykdommer klassifisert i andre kapitler**
- Y84.6 Pasientreaksjon eller senere komplikasjon som følge av blærekateterisering uten anmerkning om skade under prosedyren**

Koding av komplikasjoner

Urinveisinfeksjon pga urinblærekateterisering

Komplikasjon

T83.5 Infeksjonskomplikasjon

Spesifikasjon

N39.0 Urinveisinfeksjon

Spesifikasjon

B96.2 Escherichia coli

Årsak

Y84.6 Forårsaket av blærekateterisering uten info om problem ved prosedyren

T80 Komplikasjoner etter infusjon, transfusjon og terapeutisk injeksjon

T80.1 Komplikasjon i blodkar etter infusjon, transfusjon og terapeutisk injeksjon

Flebit, tromboemboli och tromboflebit etter infusjon, transfusjon og terapeutisk injeksjon

T80.2 Infeksjoner etter infusjon, transfusjon og terapeutisk injeksjon

Infeksjon, sepsis og septisk sjokk etter infusjon, transfusjon og terapeutisk injeksjon

Tromboflebitt pga feil

fortynning/konsentrasjon av legemiddel

Komplikasjon

T80.1 Komplikasjon i blodkar etter infusjon

Spesifikasjon

I80.8 Tromboflebitt i overarm

Årsak

Y63.1 Feil legemiddelskonsentrasjon

T81 Komplikasjoner till kirurgiske og medisinske prosedyrer, ikke klassifisert annet sted

T81.0 Blødning og hematom som komplikasjon til kirurgiske og medisinske prosedyrer, ikke klassifisert annet sted

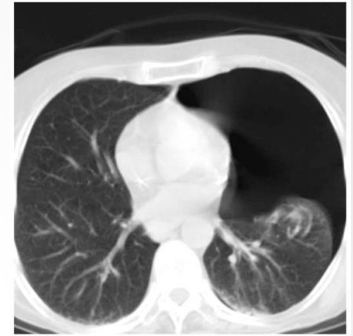
T81.2 Utsiktet punksjon og laserasjon under kirurgiske og medisinske prosedyrer, ikke klassifisert annet sted

T81.3 Sårruptur, ikke klassifisert annet sted

T81.4 Infeksjon etter kirurgiske og medisinske prosedyrer, ikke klassifisert annet sted

Infeksjon i sting (soturkanal), Intraabdominal eller subfrenisk abscess etter prosedyre, Sårabscess og sepsis etter prosedyre

Koding av komplikasjoner

Pneumothorax ved innsetting av CVK

Komplikasjon

T81.2 Utilsiktet punksjon

Spesifikasjon

S27.0 Pneumothorax (traumatisk)

Årsak

Y60.6 Utilsiktet skade under punksjon ved innsetting av CVK

Koding av komplikasjoner

Aksidentell miltskade ved hemikolektomi

Komplikasjon

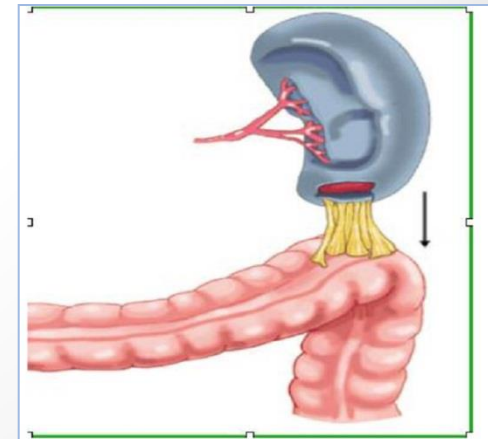
T81.2 Utilsiktet skade ved operasjon

Spesifikasjon

S36.0 Miltskade

Årsak

Y60.0 Pasient skadet under operation

Skadehendelse eller ikke ?

Miltskade **under** operasjon:

T81.2 Aksidentell punksjon

S36.0 Miltskade

Y60.0 Skadehendelse i form av perforasjon
under operasjon

Hematom i lysken **etter** brokkoperasjon:

T81.0 Hematom etter operasjon

Y83.8 **Etter** brokkoperasjon

Y83.- Pasientreaksjon som følge av kirurgisk prosedyre, og senere komplikasjon til slik prosedyre, **hvis selve prosedyren forløp uten anmerkning om skade**

Y60-Y69 [Årsak til] Skade på pasient under medisinsk og kirurgisk prosedyre

Y60 **Utsiktet kutt, punksjon, perforasjon eller blødning under** medisinsk eller kirurgisk prosedyre

Y60.0 Under kirurgisk prosedyre

Y60.4 Under endoskopisk prosedyre

Y60.5 Under hjärkateterisering

Y62 **Svikt i aseptiske prosedyrer (sterile kauteler) i forbindelse med medisinsk eller kirurgisk prosedyre**

Y63 **Doseringsfeil i forbindelse med kirurgisk eller medisinsk prosedyre**

Y70-Y82 **[Årsak til]** Skade på pasient som følge av svikt ved medisinsk utstyr i diagnostisk eller terapeutisk bruk

Inkl.: skade på pasient som følge av svikt ved medisinsk utstyr (under prosedyre) (etter implantasjon) (under pågående bruk)

Ekskl.: senere pasientreaksjon etter bruk av medisinsk utstyr uten merknad om svikt av utstyret (Y83-Y84)

Y70 Svikt ved anesthesiutstyr

Y71 Svikt ved kardiovaskulært utstyr

Kodning av komplikasjoner

Perforasjon av hjertet på grunn av defekt pacemaker Elektrode

Komplikasjon

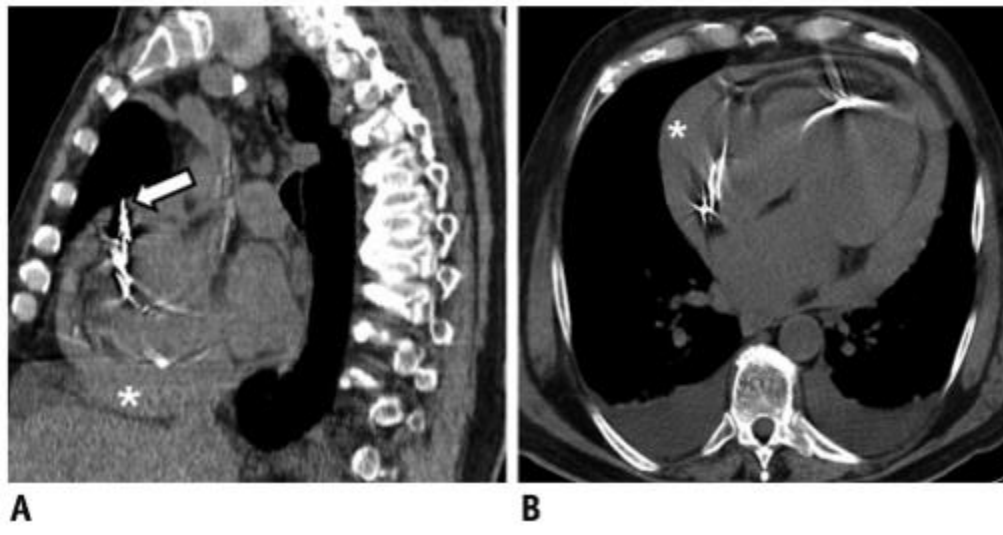
T82.1 Mekanisk komplikasjon av pacemaker Elektrode

Spesifikasjon

S26.0 Perforasjon av hjertemuskel med hemoperikard

Årsak

Y71.2 Pacemaker Elektrode som var årsak til skaden

Koding av komplikasjoner

Kan kodes med to koder.

Eks: Postoperativ subfrenisk abscess

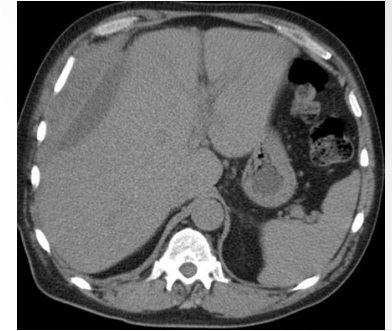
T81.4 Postoperativ infeksjon

Y83.2 Kirurgisk prosedyre med anastomose uten anmerkning om skade under prosedyren

Koding av komplikasjoner

Kan kodes med tre koder.

Eks: Postoperativ subfrenisk abscess

Komplikasjon

T81.4 Postoperativ infeksjon

Spesifikasjon

K65.0 Subfrenisk abscess

Årsak

Y83.2 Kirurgisk prosedyre med anastomose uten anmerkning om skade under prosedyren

Koding av komplikasjoner

Kan kodes med tre koder.

Postoperativ sårinfeksjon

Komplikasjon

T81.4 Postoperativ infeksjon

Spesifikasjon

L03.3 Subkutan sårinfeksjon (cellulitt) i bukveggen

Årsak

Y83.2 Kirurgisk prosedyre med anastomose uten anmerkning om skade under prosedyren

Koding av komplikasjoner

Infeksjon etter hoftleddsplastikk

Komplikasjon

Spesifikasjon

Årsak

T84.5 Infeksjon som skyldes ortopedisk leddimplantat

M00.0 Stafylokokkartritt

Y83.1 Kirurgisk inngrep med implantat uten
anmerkning om skade under prosedyren

Komplikasjonspakken

- a) Én kode fra kapittel XIX T80-T88, som signalerar forekomst av en komplikasjon
- b) Én eller ved behov flera koder som spesifiserer komplikasjonens
- c) Én kode fra kapittel XX som beskriver de ytre årsakene til komplikasjonen

Koding av komplikasjoner

Tannskade ved intubasjon

Komplikasjon

T88.5 Komplikasjon ved anestesi

Spesifikasjon

S02.5 Brukket tann

Årsak

Y65.4 Skade på pasient ved intubasjon
(Annen tube eller annet instrument
ikke anvendt som nødvendig eller
ikke fjernet etter bruk)

Konklusjon :

**Ved å benytte oss av komplikasjonspakken,
kan vi ...**

1) Enkelt indentifisere alle komplikasjoner

2) Enkelt beskrive komplikasjonens natur

3) Enkelt beskrive årsaken til komplikasjonen.

- Uhell.

- Feil.

- Feil på apparatur, verktøy og materiell

Takk !

